

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1 — din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785
Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje

Kje je prava domovinska ljubezen?

Živimo v času, ki je zagrabil skoro vse človeštvo s kruto silo. Prerešete bodo države in narodi v njih moči, posamezniki pa zvejeni v njih stanovitnosti in zvestobi do načel. Kaj je pred letom Španija prestala do boju za svoja krščanska in narodna načela, kaj prestaja Finska, Norveška, Nizozemska, Belgija in tako po vrsti! Trda preizkušnja je pa že toliko zagrabila, da se že danes lahko ugotovi marsikaj, kar se je pred sedanjostjo grozotno vihro v Evropi kazalo nasprotno. Dvoje ugotovitev bi danes radi poudarili: Ni bilo hujših in večjih nasprotij v pogledih zasebnega in javnega življenja, kot ruski komunizem in nemški narodni socializem, ali kratko Stalin in Hitler. S kakšno vneto je komunizem dokazoval, da je Hitlerjev program največja poguba za narode in človeštvo, z enako ihto pa je narodni socializem pogubljal Stalina. Sedaj pa je izšla knjiga sovjetskega vojnega špijona v zapadni Evropi Krivitzkyja pod naslovom „Bil sem v službi Stalina“. Knjiga človeka, ki je znal dobiti za svojega gospodarja Stalina najtočnejše podatke o tajinstvenih pogajanjih med Nemčijo in Japonsko pod krinko protikomunističnega pakta. Ta knjiga dokazuje, da je Stalin že leta 1934. napravil nesprenemljiv sklep, da se pogodi z Hitlerjem. Kljub vsej Hitlerjevi protikomunistični politiki je Stalin v svojem sklepu vztrajal. Vsa diplomatska igra komunistov z Zvezo narodov in njihova politika ljudske fronte so bili le taktični koraki z namenom, pridobiti Hitlerja za zvezo s Sovjeti. In lansko leto smo videli, kako se je ta igra končala zares z zvezo Stalina s Hitlerjem, komunizma z narodnim socializmom. Kakšne občutke morajo neki imeti vsi oni, ki so resno verjeli v takozvano ljudsko fronto, in oni, ki so verovali v Sovjete kot resnične zaščitnike malih narodov, in oni, ki so bili sprejeli vero v komunizem, ki naj ustvari pravičen socialen red na svetu, in posebno še oni, ki so verjeli v vstajenje Slovanstva pod vodstvom Sovjetov. Pred nami se razvijajo strašni dogodki, ko Stalin in njegov zaveznik gazita v krvi podjarmljenih narodov in teptata njihovo zemljo. Ni več sveta lastna obljuba, ni svet lasten podpis. Mnogi so že uvideli strašno prevaro, v katero so bili zabredli. Drugi odpirajo oči. Krivitzkyjeva odkritja so še zadnjim pomagala do spoznanja. Domenjena je bila ta krvava igra še v onih časih, ko so nekateri verovali temu, drugi drugemu, oboji so sedaj prevarani. Danes je jasno, kako se razvija evropsko vprašanje: Ali krščanska Evropa svobodnih evropskih narodov, ali pa suženjsivo vseh sužnjosti, strahota vseh strahot. Naša usoda je danes povezana z usodo vse Evrope na življenje in smrt. Spoznajmo to pravočasno in bomo budni proti špijonom in izdajalcem, da ne bomo sami sokrivi lastne nesreče. Strnimo se v eno samo narodno in državno telo, ki bo duhovno in fizično pripravljeno na vse.

V nekaj mesecih je preobrazena slika sveta, fronte so se preyrgle, kar je bilo povezano, se je razšlo, kar se je do smrti sovržilo, se je združilo. Še v podrobno bi pogledali, kdo se ne spominja, kako so se francoski komunisti bahali in šopirili s svojim domoljubjem. Samo oni so bili branilci

svobode in pravi ljudski prijatelji, vsi drugi pa izdajalci naroda; take so bile njihove besede. Ko je pa izbruhnila na Francoskem vojna z Nemčijo, se je pa mahoma pokazalo, da je bila vsa njihova domovinska ljubezen zlagana. Namesto, da bi šli na fronto za Francijo, so zbežali k sovražniku. Drugi pa v zaledju širijo nezadovoljstvo, upornost in hujskajo proti oblasti. Izdajati in uničiti svojo lastno domovino, to je sad komunizma. Obrnimo še drugo stran francoskega državnega življenja. Francija je s katoličani, najprej seveda z duhovniki, večkrat ravnala kot z državljanji druge vrste. Sedanja vojna pa je dokazala, da so prav katoličani najboljši sinovi Francije. Vojaška oblast sama priznava, da se člani katoliških

organizacij na Francoskem veliko trudijo, da vlada v armadi Francije dober tovariški in res francoski duh. Več kot ena tretjina vseh duhovnikov na Francoskem je poklicanih v armado, ali natančno 17.077. Vsi ti so takoj brez izjeme zamenjali talarje in birete z vojaško uniformo in čelado. Med njimi ni bilo nobenega ubežnika in izdajalca. Večinoma so častniki, zato imajo še večji vpliv. Od 616 duhovnikov iz pariške nadškofije je 200 oficirjev, 1 polkovnik, 3 podpolkovniki, 18 kapetanov in 184 poročnikov. V mnogih edinicah je duhovnik — vojak kot župnik v župniji. Sedanja vojna je dokazala, da je skoraj po vseh državah izdajstvo veliko pomagalo do propada države in vedno v vrstah, ki ne poznajo Boga. In ni čuda. Kjer ni Boga, tam tudi ni četrte božje zapovedi, ki zapoveduje ljubiti očeta, mater, narod in domovino. To je ugotovila že dosedanja preizkušnja Evrope.

Škulj Aleksander:

Prekmurje in prekmurški Slovenci

Če se peljemo z vlakom iz Ptuja preko Ormoža in Medžimurja ter zavijemo pri Čakovcu proti severu, pridemo do zadnje medžimurske postaje Mursko Središče. Tam krenemo čez velikanski most preko Mure, ki z umazanočoltnimi valovi hiti v naročje bistrice Drave. Lepa plodna ravnica, okrašena z bogatim poljem, cvetočimi travniki in prijaznimi vinskimi goricami se razprostira pred nami. Tu in tam se iz belocvetočih, košatih akacij blešči vasica. Ob cestah se vrste tipični drevoredi visokih topolov. Vse je lepo urejeno, zidanica ob zidanici, orjaški orehi in kostanji, vitke marelice in drugo sadno drevje nas spremlja in pozdravlja tja do Dolnje Lendave.

Nahajamo se v Slovenski Krajini ali Prekmurju, ki zavzema vse ozemlje severno od Mure, porečje reče Lendave ter sega na vzhodu do madžarske meje. Ta zemlja je del nekdanjega slovenske dežele Panonije, ki so ji vladali slovanski knezi, med poslednjimi knez Kocelj, zaslužen za katolištvo in slovenstvo. Zgodovinska tla so to, preko katerih sta potovala slovanska apostola sv. Ciril in Metod k idealnemu a pozneje tako nesrečnemu velikomoravskemu knezu Rastislavu ter spotoma obiskala tudi Kocelja, ki ju je gostoljubno sprejel in se zlasti razveselil, ko sta mu pokazala v domačem jeziku pisane knjige.

Naročje Prekmurcev, ki so ga ohranili tudi v pisavi, se nam zdi sprva nekako tuje, toda kmalu spoznamo, da je to pristna slovensčina, samo v tuji obleki, da se tako izrazim. Obleka je madžarska, znotraj pa je prava slovenska beseda. Da bomo to bolje razumeli moramo vsaj nekoliko poznati žalostno zgodovino Prekmurcev, ki so potomci nekdanjega močnega rodu Panonskih Slovencev.

V 9. stoletju so v Panonijo prodrli mongolski Madžari in jo podjarmili. Tukaj živijo Slovence so povečini zatrl le predniki današnjih Prekmurcev, ki so ohranili svojo slovensko narodnost. Prekmurški Slovenci so torej bili prav izza srednjega veka sestavni del ogrske države ter narodno izročeni na milost in nemilost brezobzirnemu madžarskemu šovinizmu, socialno pa fevdalnim madžarskim magnatom, ki so bili dejanski

lastniki vse tamošnje zemlje. Le tem je zelenela trava, njim je rodilo polje, a pilo je znoj slovenskih obrazov. O kakih narodnih, političnih, gospodarskih ali kakršnihkoli drugačnih pravicah Slovencev ni bilo niti govora. Madžar je bil zemljiški gospod, Madžar uradnik, trgovec, kratka Madžari so zavzemali vsa vidnejša mesta, le nekaj narodnozavednih in požrtvovalnih duhovnikov kakor Kühar, Ivanoci, Baša, brata Klekla i. dr. so se trudili vzdržati med ljudstvom narodno zavest in ga ohraniti kot zeleno vejo na slovenskem drevesu. O živih narodnih zavesti in hrepenenju po združitvi z ostalimi Slovenci priča sledeča legenda, ki se je do danes ohranila med preprostim narodom v Prekmurju.

— Ko je Bog ustvaril svet je sedel na vrhu Triglava. Pred njim so bile ustvarjene reči, med njimi kotel poln čistega, raztopljenega zlata. In Bog je rekel: „Oljka, tvoj prostor je na Goriškem. Bodi kras slovenske zemlje in v korist dobrim ljudem!“ Medvedu je pa ukazal: „Medved, ti pojdeš v kočevske gozdove. Tam živi mirno in zadovoljno!“ Medved bi bil rajši šel kam na Štajersko, ker je tam več medu, zato se je nerodno ganil z mesta in prevrnil kotel napolnjen z zlatom. In razlil se je daleč od Triglava potok čistega zlata in tekla naprej dokler ni dosegel reke Drave, ko se je oglasil zopet Gospod: „Mura, tvoja pot bodi ona zlata struga. Pokrij s svojo vodo to zlato in ne izroči ga prej ljudem, dokler ne bo vsak Slovenec ljubil svojega brata Slovenca!“ —

Svetovna vojna, ki se je končala tudi s porazom madžarskega nasilja, je vzbudila prvič nado, da se Prekmurje vendarle reši tisočletnega madžarskega suženjstva. Vsled pomanjkanja potrebne organizacije in trdnega madžarskega upravnega aparata se Prekmurci ob prevratu sicer niso mogli takoj otresti dotedanjega jarma, vendar so že na veliko narodno zborovanje v Ljutomeru poslali svoje zastopnike ter zahtevali osvobodjenje in priključitev k Sloveniji. Kmalu nato so začele od štajerske in medžimurske strani v Prekmurje prodirati jugoslovanske čete, podprte od številnih zavednih domačinov, med njimi znani sedanji misijonar

g. Godina i: dr. Toda ti oddelki so bili žal prešibki. V kratkem času so bili premagani, ljudstvo in njegovi voditelji pa izročeni brezobzirni madžarski maščevalnosti. Med tem je na Madžarskem izbruhnila boljševiska revolucija in Prekmurje je postalo pozorišče divjanja rdečih tolp.

Na mirovni konferenci so si slovenski zastopniki s sedanjim vseučiliškim profesorjem dr. Slavičem na čelu, zelo prizadevali, da pribore svobodo tudi Prekmurju. To se jim je po dolgih naporih posrečilo in meseca avgusta leta 1919. je s privoljenjem antante vkorakala jugoslovanska vojska v Prekmurje in ga zasedla. S tem je bil izvojevan pomemben boj.

Definitivne državne mejnike v Prekmurju, med Jugoslavijo in Madžarsko so postavile vojaške oblasti šele v letih 1923. in 1924. Razmejitveni zastopniki veselil so nadzorovali tudi to dokončno delo na licu mesta. Razmejitveni akt so člani razmejitvene komisije za naše meje napram Madžarski podpisali 8. julija 1924, pet let po sklenjenem miru.

V gospodarskem oziru se Prekmurje približuje ostali Sloveniji. Le na pomanjkanju gozdnega bogastva narod občutno trpi. Ker

ni tudi rudokopov, se ni mogla razviti industrija v kakem večjem obsegu. Glavni vir dohodkov sta poljedelstvo in živinoreja. Med govedom prevladuje rumenolisasta švicarska takozvana simentalaska pasma, ki v teh krajih izorno uspeva. Tudi sadjarstvo in vinarstvo je zelo razvito. Pridelovanje lanu in s tem v zvezi proizvodnja domače preje in platna, žavzema v Prekmurju še danes odlično mesto. V pomoč kmetu obstojajo številne strokovne in gospodarske zadrage. Za izobrazbo kmetijskega naraščaja skrbe razni zimski kmetijski in gospodinjiski tečajji ter vzorno urejena banovinska kmetijska šola v Prakičanu pri Murski Soboti.

Glede narodne prosvete gre prvo mesto prekmurski metropoli Murski Soboti z njeno gimnazijo, za koje pridobitev in obstoj se tako žilavo bori vse prekmursko ljudstvo. Za prosveto in izobrazbo širših slojev skrbe zlasti številna katoliška prosvetna društva, ki so po zaslugi prekmurskih narodnih voditeljev posebno med preprostim narodom zelo vpeljana. Dolnja Lendava, za Mursko Soboto največji kraj v Slovenski Krajini, se ponaša z meščansko šolo, ki nosi ime velikega narodnega borca dr. Ivanocija.

vodstvom Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla pravočasno otrsela vseh obveznosti, ki bi jo mogli potegniti v vojno za kak tuj račun. Nič tujega nečemo, do nikogar nismo sovražno razpoloženi in z vsemi sosedi želimo mirno živeti. Mir, hladnokrvnost in treznost, s katero presojajo vse dogodke tudi široki sloji ljudstva, pa brez dvoma temelji v zavesti, da bo država z vsemi razpoložljivimi sredstvi in z vso odločnostjo ter z že preizkušenim junaštvom svojih sinov branila svojo nevtralnost in neodvisnost pred vsakomur, ki bi se polakomnil naše zemlje.

Nemška gospodarska delegacija v Belgradu

Te dni je prišla v Belgrad tudi močna nemška gospodarska delegacija, ki z našo delegacijo razpravlja o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z izvajanjem obstoječe jugoslovensko-nemške trgovinske pogodbe. Sedanji posveti imajo samo ta cilj, da se ugotovi, kako so dosedaj funkcionirali gospodarski odnosi med obema državama in da se v prijateljskem razgovoru odstranijo vse morebitne ovire. Po izjavi vodje nemške delegacije dr. Landfrieda želi Nemčija samo to, da bi se trgovinski odnosi med Jugoslavijo in Nemčijo tudi v bodoče razvijali brez težav, kakor so se dosedaj in da Nemčija popolnoma razume vse potrebe Jugoslavije in njene vlade, da izpolnjuje vse svoje gospodarske obveze gospodarskega značaja, ki izhajajo iz njenega stališča stroge nevtralnosti v sedanjem evropskem vojnem zapletu. Prav tako je dr. Landfried poudaril, da je srečen, ker lahko ugotovi, da ima tudi Jugoslavija popolno razumevanje za stanje, v katerem se nahaja Nemčija, ki izvestnih proizvodov sploh ne more več dobavljati.

da krije svoje levo krilo proti generalu Palombiniju. Francoski general Peyremont je, pridevši iz Lašče, zasedel vas Videm pri Krki, dočim se je pehota utaborila na gričih. Toda, ko je izvedel, da avstrijske čete korakajo proti Krki, se je že naslednjega dne umaknil zopet v Dobropolje. Po težavnem pohodu naravnost čez Brezov dol, Ambrus, Tisovec in Struge, čez hribe po slabih pešpotih, v neprestanem dežju dosežejo Avstrijci pozno v noč Dobropolje, odkoder pa se je bil sovražnik že umaknil v Lašče. General Palombini je bil dobil od podkralja iz Šmarja v Lašče povelje, naj se umakne do Blok. Zato je poklical tudi generala Peyremonta iz Dobropolj v Lašče kot svoje kritje in je zapustil Lašče s svojo divizijo dne 23. septembra, kateri dan je tudi Peyremont prispel v Lašče. (Mitt. d. h. Ver. 1859, 58.)

Avstrijci so taborili dne 24. septembra v Kopoljah pri Dobropoljah in so sklenili drugi dan, v soboto napasti sovražnika v Laščah. V ta namen sta bila stotnika Benko in Sterkovič, katerima je pot pokazal znani dobropoljski učitelj Kavčič (Slov. učitelj. 175) z njunima stotnijama poslana iz Kopolj čez gorovje, gozdovje in grape proti Retjam in Ribnici, da prideta sovražniku od Ribnice

Poročajo

Borovec. Doznali smo, da ima učiteljstvo kočevskega okraja v soboto tu svoje zborovanje, nato pa izlet na našo Krempo. Posnemanja vredno! Pridite še druge slovenske organizacije semkaj in videli boste, kako je naša Kočevska lepa in zanimiva posebno za planince. Čujemo, da se pripravlja za prihodnji mesec veliko planinsko zborovanje v kočevskem podeželju. — Iskreno pozdravljamo!

Dolenja vas. Na binkoštni torek se je peljal s svojim motorjem znani lesni trgovec g. Janez Oberstar, ki ima svojo žago v Slovenski vasi pri Kočevju, v Ljubljano. Pod klanecem v Dolenji vasi pa nenadoma trči v ljubljanski avtobus, ki ga vrže z vozila in tako poškoduje, da so ga takej odpeljali v ljubljansko bolnico. Pred dvema letoma je imel g. Oberstar nesrečo z biciklom, da je moral v bolnico, sedaj pa z motorjem. So pa le najbolj zanesljive noge in pa kak pameten „šimel“. Vzornemu gospodarju, zavednemu Slovencu, želimo skorajšnje okrevanje!

Jelendol. Po dolgem odmoru se je te dni začel obrat na lesni parni žagi kneza Auersperga. Delavstvo se je vrnilo na svoje mesto z željo, da ostane vsaj sedaj obrat nemoten, kajti mnogo delavcev je bilo po cele mesece brez zasluzka.

Ponikve. Slovesnost otvoritve božje poti in blagoslovitve podobe v novi cerkvi se je izvršila na binkoštno nedeljo kaj lepo. Udeležba je bila prav dobra. Prosluli govornik in velik organizator konz. svetnik častiti gospod Kalan je v ganljivih besedah slikal Marijo „Zdravje bolnikov“ in slovesno blagoslovil novo podobo, ki tu tudi predstavlja. Popoldne se je vršilo tudi zborovanje cerkvene organizacije za pomoč bolnikov z raznimi predlogi in nasveti. Tako je naša vas postala središče duhovnega in telesnega delovanja za bolnike.

Novice

Navdušena mladina. Katoliški akademiki pridijo letos svoj tabor v Ptuj pod geslom „Slovenija in Jugoslavija danes in vekomaj“. Poljsko so uničili špijoni, Norveško peta kolona. Slovensko dijaštvo, v zbor za notranjo fronto! „Bog, narod, država“, je naše geslo. Strnimo se, pripravimo se! — Prevzemimo še mi to geslo!

Zunanji pregled

Belgija in Nizozemska v vojni

Pretekli dnevi bodo spet šli v zgodovino s svojimi dogodki, ki bodo soodločevali pri oblikovanju nove Evrope, ki bo izšla iz sedanje velikanske borbe. Dve novi do sedaj nevtralni državi sta bili kljub njenemu iskrenemu prizadevanju, da ostaneta v miru, vrženi v vojno: Belgija in Nizozemska. To je prvi dogodek.

za hrbet, dočim je prevzel oberst grof Starhemberg napad na desno krilo, oberst Milutinovič pa na centrum od Ponikev sem. Z Grosupelj znani junaški ritmojster grof Esterhazy pa je s svojim eskadrom prodiral skozi Rašico. Vse kolone so dospele ob istem času v okolico Lašče in so nepričakovano napadle sovražnika, ki je bil po številu v premoči. General Peyremont je bil ravno pri obedu. V trenutnem begu se je razkropila njegova armada, samo dve stotniji, ki sta bili zasedli hrib Sv. Roka, sta se začetkoma trdovratno branili. Boj se je vršil v dolini med Sv. Rokom in Laščami. (Izv. muz. dr. XVIII, 49). V tem boju sta bila en francoski kapitan in en poročnik smrtno ranjena. Ta dva ter šest častnikov in več kot 300 mož je bilo vjetih. Šest mrtvih, več ranjenih in trije konji so obležali na bojišču. Avstrijci niso imeli nobenega mrtveca, samo dva ranjenca, ki sta naslednji dan v nedeljo umrla. Desno sovražno krilo je bežalo čez Kališče proti Blokam, levo pa čez Vintarje, Novi pot, Selo in Kotel, centrum pa iz Karlovice na cesto čez Lužarje (Mitt. d. h. Ver. 1859, 58). Bojevniki od Sv. Roka pa so bežali povečini mimo Velike Slavece proti Lužarjem. (Izv. muz. dr. XVIII,

Notranji pregled

Trgovinska pogajanja z Moskvo zaključena

Tukajšnji politični, predvsem pa gospodarski krogi, so seveda z velikim zanimanjem spremljali trgovinska pogajanja naše delegacije v Moskvi, ki bo privedla do vzpostavitve normalnih trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da bo po povratku naše delegacije iz Moskve tja odpotovala nova delegacija, v kateri ne bodo samo gospodarski strokovnjaki, temveč tudi politiki. Zaradi sedanjih trgovinskih pogajanj s Sovjetsko Rusijo se je zadnjič moral odložiti tudi že napovedani sestanek stalnega jugoslovansko-italijanskega gospodarskega odbora. Člani tega odbora se bodo sešli 4. junija v Rimu.

Krepka odločnost

Kljub močni zunanjepolitični napetosti zadnjih dni je vsa jugoslovanska javnost ohranila mirno kri. Nikjer ni bilo videti kake zbežanosti, najmanj pa strahopetnosti. Ljudje so mirno hodili po svojih opravkih ter se niso dali begati od najrazličnejših propagand, ki jih je bil tako poln del inozemskega časopisja. Mir, volja in krepko odločnost, da ohranimo svojo nevtralnost še nadalje, so mogli ugotoviti tudi številni inozemski časnikarji, ki jim je resnica še vedno ljubša in dražja, kakor pa izmišljena senzacija, s katero begajo svet in trosijo nemir in nezaupanje med narode. Ljudstvo se nagonsko zaveda, da je njegova usoda in usoda države v zanesljivih rokah, da ga nič ne more presenetiti in da se je Jugoslavija, kakor je poudaril na mariborskem zborovanju minister g. dr. Krek, pod modrim

† Dekan Anton Skubic:

7

Zgodovina ribniške župnije in franc. okupacija

Naslednji dan 22. septembra so Francozi, ki so prodirali skozi Šmarje in Grosuplje, že zasedli Višnjo goro pod generalom Macagnetom. Isto sredo zapove tudi general Palombini generalu Peryremontu v Laščah, naj prodre z dvema batalijonoma in enim eskadronom lovcev čez Dobropolje na Krko, da pride v zvezo z generalom Macagnetom v Višnji gori. Istega dne so v Ljubljani trdili, da je en del Pinove divizije prodrli tudi do Ribnice (Mitt. d. h. Ver. 1851, 86), kar pa ni bilo res, ker je bilo Francozom le na tem, da zavarujejo generalu Macagnetu pohod na Novo mesto od Višnje gore.

Avstrijski general Rebrovič, ki se je umaknil pred Francozi proti Trebnjemu, je tedaj poslal od tam obersta grofa Starhemberga in pl. Milutinoviča z enim batalijonom Gradščanov, enim batalijonom Šentjurcev in enim eskadronom huzarjev proti Žužemberku,

Začela se je na zahodni fronti velika borba, na katero so pričakovali osem mesecev, odkar je v septembru 1939 izbruhnila vojna. To je drugi dogodek. Oba imata, kot rečeno, zgodovinski pomen.

Čeprav so se že skoraj tri tedne širile govorice, da pride do vojnih zapletljajev na Sredozemskem morju in na jugovzhodu Evrope, čeprav so Angleži in Francozi dali potrdilo tem govoricam, ker so zbrali večji del svojega brodogradništva na Sredozemskem morju, isto tako, kakor Italijani, katerih tisk in izjave državnikov so izrecno podčrtavali, da se za Italijo bliža ura, ko bo zapustila svoje dosedanje zadržanje „v vojni neudeležene države“, čeprav je vsa jugovzhodna Evropa odmevala od vznemirljivih govoric najbolj različne narave, kriza ni izbruhnila tukaj, marveč na zahodni fronti. Prvi migljaj za to je dala Nizozemska, ki je oklicala v ponedeljek popoldne alarm v vsej državi in postavila svojo oboroženo silo v pripravljenost.

Ultimat nemške vlade Belgiji, Nizozemski in Luksemburgu - Te ultimati zavrnilo in prosite zaveznike pomoči

V noči od 9. na 10. maja je nemška vlada dostavila belgijski in nizozemski vladi ultimativno pismo, podobno onemu, ki ga je pred mesecem dni poslala Danski in Norveški. V tem pismu pravi nemška vlada, da je prepričana, da hočeta Anglija in Francija napasti Nizozemsko in Belgijo, da bi skozi njo dosegli nemško Porurje. Zato je sklenila, da obe državi vojaško zasede, da namere svojih sovražnikov prepereči. Skoraj istovrstno, ko je bilo to pismo dostavljeno, so nemške čete že prekoračile mejo Nizozemske, Belgije in Luksemburga, nemška letala pa so v celih jatah preletela mejo, bombardirala belgijska in nizozemska letališča in s pomočjo padal in transportnih letal izkrcavala čete v zalodju. V zgodnjih jutranjih urah so nemška letala bombardirala tudi razne vojaške naprave v Franciji in je bilo pri tej priložnosti večje število civilnih ljudi ubitih.

Nizozemska in belgijska vlada sta nemške zahteve takoj zavrnilo. Že ponoči sta odredili splošno mobilizacijo in v jutranjih urah zaprosili Anglijo in Francijo za pomoč. Luksemburška vlada pa je komaj zbežala, tako hitro so nemško motorizirane čete zasedale to državo, ki sploh ni imela nobenega vojaka, ampak samo 70 policistov, ki so predstavljali vso njeno oboroženo silo. Ker sta bili Belgija in Nizozemska očitveno na napad pripravljene, jih ni presenetil tako, kakor Danec in Norvežane. Njune čete so zavezale utrjene postojanke ob meji in zaustavile nasprotnika. Njihova letala so stopila z nemškimi letali takoj v borbo.

Zavezniki hite na pomoč

Anglija in Francija sta obljubili, da prideta na pomoč in angleška ter francoska armada, ki sta čakali v Franciji, sta dobili že v petek zjutraj povelje, naj odideta v Belgijo. Proti večeru petka so francoske in angleške motorizirane čete že prišle do belgijsko-nemške meje ter so se razvile prve praske med pehotami.

49). Avstrijci so imenovali ta beg „zajčji lov“, ker je moral sovražnik tako hitro bežati, najbolj skozi goščo in čez hribovje. V nedeljo dne 26. septembra so imeli v Laščah cerkveno slovesnost in so peli zahvalno pesem za srečen uspeh in nadaljni blagoslov cesarskega orožja. (Mitt. d. h. Ver. 1859, 58). Tedaj pa se je vsa ribniška dolina in okolica oddahnila od francoskega strahu, ki ga posledaj ni več videla.

Isto nedeljo ob dveh jo udarijo Avstrijci ob cesti proti Blokam, da iznova poiščejo sovražnika, ki se je, kakor so mislili, zatekel v utrjeno taborišče v Cerknici. Zdelo se je, da je general Peyremont pri svoji nesreči v Laščah precenjal število Avstrijcev in je s tem omajal tudi generala Palombinija (Mitt. d. h. Ver. 1851, 42). Tudi Avstrijci so menili, da so vzeli vsej deviziji generala Palombinija pogum, in so pogumno korakali naprej, zlasti, ker sta oba obersta za skupni paskok pričakovala ojačena od generala Živića. Ta je z enim batalijonom Slunčanov in enim vojem huzarjev ravno dospel iz Karlovca čez Metliko v Ribnico, poslan od feldmaršallajntanta Radovičevića (Mitt. d. h. Ver. 1851, 42) in bi imel še tisti dan priti na Studenec in pro-

Duhovno berilo

Sveti Duh in duh sveta, kako sta si nasprotna! Kako različni pa tudi oni, katere ta dva vodita. Sv. oče Pij XII. je na praznik Vnebohoda označil one, ki jih vodi duh sveta. „Oni, ki se dajo voditi od posvetnega duha, ne iščejo in se ne prizadevajo za večne vrednote, ampak le strastno hlepijo po golih zemskih dobrinah. Ni jim mar, da bi s pokoro in z vdanim prenašanjem vseh težav izbrisali grehe preteklosti in tako očistili svoja srca, ampak z rastočo poželjivostjo skušajo streči vsem svojim neurejenim strastem in pregrešnim željam, kakor da bi človek ne imel nobene nebeške domovine. Zaradi brezmejnega pohlepa po človeški slavi, in po čim večji moči ter zaradi doslednega zavračanja božjih postav so duhovi čisto zaslepljeni in zato vidimo, kako v socialnih odnosih ljudi ne velja več postava ljubezni in pravičnosti, kako so pretrgane vezi, ki narode vežejo med seboj v skupnost in kako so padle ovire, ki jih stavlja pohlepu pravičnost. Posledica vsega tega je, kakor veste, pogubna vojna, ki že osem mesecev zahteva prelivanje bratske krvi narodov, ki jih toliko ljubimo in ki je uničila že neizmerna bogastva in že toliko dežel opustošila z mečem in ognjem. Koliko državljanov, ki so bili prisiljeni zbežati, objokuje daljno domovino; koliko nedolžnih otrok je bilo oropano svojih staršev in koliko očetov in mater preliva solze nad svojimi otroki, ki jih je pobrala smrt...“

Tako sv. oče. Isto misel tako lepo razlaga francoski pisatelj Jacques Copeau: „Če smo zašli v nerazpletljivo zmedo zaradi celih stoletij brez pokore, če smo se imenovali kristjani brez krščanske sloge, če smo se udajali znanosti brez duše, potem ne moremo upati na lahko zmago in pravi mir, ne da bi za svoje grehe dali zadoščenje v polni meri. Naloga, h kateri nas opominja sedanja vojna, je ta, da sodobna duša ozdravi od preteklih krivd in grehov v obnovi krščanske vere in modrosti.“ Obnoviti moramo torej svoja srca! Mnogo je ovir, ki ovirajo to obnovitev. Milost svetega Duha ne pozna nobenih ovir! Kakor je svetil Duh obnovil srca apostolov, kakor je Duh resnice pregnal temo zmot, kakor je Duh ljubezni ogrel srca vseh, tako bo ta Duh in samo ta Duh obnovil sedanje žalostno obličje zemlje. Zato moramo ravno sedaj, bolj kot kdaj, obračati svoje oči in srca k temu Duhu v prisrčni molitvi: „Pošlji svojega Duha in preropeni bomo in prenovil boš obličje zemlje.“

Silen vtis po svetu

Izbruh vojne v Belgiji in na Nizozemskem je prav tako, kakor leta 1914. napravil silen vtis po vsem svetu.

V Ameriki so bili dolgi posveti pri Rooseveltu, ki pa še ni hotel dati pojasnila o stališču, ki ga bo Amerika zavzela do najnovejših dogodkov. Poudarili so samo toliko, da Amerika ne izpusti izpred oči usode nizozemskih kolonij, za-

dirati proti Novi vasi na Blokah, pa je mogel radi dolgega pohoda dospeti le do Sodražice in se je tako zamudil. General Palombini gre sam oberstoma naproti, pa je temu noč zabranila resen boj. Francozi so taborili za Novo vasjo, oba obersta pa pri Blokah. (Mitt. d. h. Ver. 1859, 59.)

Končno dospe dne 27. septembra v jutro general Živić k oberstoma, in sovražnik se je takoj umaknil proti Cerknici. Dva bataljona, ki sta se prav srečno postavila za Novo vasjo, sta krila umik. Oberstlajtnant Pichler ju napade s petimi stotnijami Slunčanov in enim krilom huzarjev. En batalijon je bil kmalu vržen nazaj in skoraj ves vjet, dočim se je moral drugi v redu umakniti. Slunčani in en oddelek novoprispelih Sentjurcev so po uspehu oduševljeni sovražnika prevročekrvo zasledovali, pa so zato sami zašli v nered. V hipu začno Francozi iz zasede streljati in Avstrijci so zbežali. Strah in zmešnjava je bila splošna, vse je bilo na kocki. Tu prihiti junak Milutinović s tremi stotnijami, ojunači in zbere bežeče, krepko napade sovražne kolone z bajonetom in zmaga je bila njegova. Sovražnik se proti poldnevu umakne v unško dolino in zvečer celo v Postojno.

katere je Japonaka prijavila svoje apetite. V Italiji ni bilo nobene službene objave, toda iz pisanja italijanskega tiska izhaja, da Italija postopanje Nemčije odobrava. V Moskvi je nemški veleposlanik Schulenberg obiskal Molotova, pri katerem je ostal dve polni uri. Sovjetski komentariji ne zavzemajo stališča. Le to poudarjajo, da je prav, da je enkrat prišlo do borbe, v kateri se bodo velesile morale same med seboj boriti. Toda sovjetski tisk pristavlja, da bo Sovjetska Rusija v tej borbi skrbno pazila na svoje lastne interese. Pri nevtralnih državah, kolikor jih je še ostalo, novi dogodki razen senzacionalnega niso imeli nobenega večjega učinka. Južnovzhodne države so novico sprejele hladno, prepričane, da jih danes nič ne sme presenetiti in da morajo vztrajati pri svojem nevtralnem zadržanju in tudi pri svoji volji, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi branijo svoj mir, če bi bil ogrožen in od katere koli strani bi bil ogrožen.

Belgijska in nizozemska vlada ste zapustili Bruselj in Haag - Kraljica Viljemina v Londonu

Belgijska vlada bo zapustila Bruselj in se preselila drugam, da bo mogla nemoteno delati. Odpravljeni so že vsi arhivi in se nahajajo na varnem mestu. Vlada ni objavila kraja, kjer se bo naselila.

Prav tako je tudi nizozemska vlada zapustila Haag, kjer njeno delovanje ovirajo nemški letalski napadi. Vlada je šla v London, kjer se nahaja tudi kraljica Viljemina.

Silovit nemški napad - 150 divizij proti 100

Nemška ofenziva se razvija v dolžini 600 km ter je po mnenju italijanskega vojnega strokovnjaka generala Galbiatija nemško vrhovno poveljstvo prisililo zaveznike, da na vsej dolžini fronte stopijo v borbo, ne da bi mogli za sedaj oceniti, na katerem odseku in v kateri smeri bo izvršen glavni nemški napad.

Že s tem, da so zavezniki morali nujno poiskati na pomoč Belgiji in Nizozemski in zapustiti svoje utrjene položaje ob belgijski meji, so Nemci dosegli ogromen uspeh in veliko prednost, ker so s tem, da imajo iniciativo v svojih rokah, prisilili zaveznike, da sprejmejo odprto bitko, s čemer se je položajna vojna spremenila v pokretno vojno, ki lahko postane usodepolna za zaveznike. General Galbiati ocenjuje sile obeh nasprotnikov in pravi: Po vseh znakih so, če se razpolagajo Nemci na zahodnem bojišču s 150 divizijami, torej z dva milijona vojakov. Vse te čete so odlično opremljene in pretežno motorizirane. Odveč bi bilo govoriti o sili nemškega letalstva po njegovih uspehih na Norveškem.

Na strani zaveznikov pa se bori 10 nizozemskih divizij, 14 do 15 belgijskih divizij, armada generala Gamelina pa ima največ 70 divizij. Zavezniki torej lahko postavijo komaj 100 divizij napram 150 nemškim.

Plačajte naročnino!

Naloga teh dni je bila v Laščah, na Blokah in Cerknici sijajno rešena. Vsa Dolenjska je bila očiščena Francozov, brigada Rabrovića je mogla varno korakati proti Ljubljani. Avstrijci brez topov s 16 slabotnimi stotnijami in tremi krili huzarjev so v teh krajih porazili skoro 5000 mož francoske pehote, 400 konjenikov in 14 topov. Francozi so izgubili dve zastavi, 300 mrtvih in ranjenih, nad 400 vjetnikov, med njimi enega obersta, dva štabna oficirja in deset nadčastnikov. Avstrijci pa so izgubili na mrtvih, ranjenih in vjetih enega častnika in okrog 100 mož (ravnoram).

General Živić je zasledoval sovražnika proti Postojni, dočim sta se oba obersta grof Starhemberg in Milutinović v torek dne 28. novembra ob petih popoldne vrnila iz Cerknice v Lašče, kjer sta dobila od generala Rabrovića povelje, da prikorakata k njegovi brigadi v Šmarje in k „Zegnanem studentu“ (na Škofljico). Po kratkem odmoru in pičli večerji sta odtrnila ob dveh ponoči čez Turjak k glavni črti (ravnoram). Odtam sta jo udarila na Ljubljano, da vržeta tujega gospoda iz stolnega mesta. Naslednji dan je bila tudi Ljubljana očiščena Francozov. (izv. muz. dr. XVIII. 49.)

Umik Francozov in Angležev - Trdnjave Liege, Namur, Sedan in Dinant v nemških rokah

Nemške armade so zasedle sledeča mesta: Liege, Namur, Sedan, Dinant.

Francoške čete so Nemce nekaj časa zadrževale, potem pa so se začele umikati na nove postojanke. Nemci so takoj začeli s tanki in bombami napadati francoske utrdbe okrog Sedana. Nemški tanki so se prikazali v ogromnem številu ob vsem toku reke Meuse, medtem ko se francoske čete trudijo, da bi Nemcem preprečile prehod čez reko. Razvijajo se veliki letalski boji.

Vsled premoči Nizozemci položili orožje 14. maja. Padalci iz letal (5. kolona) in redna nemška vojska že preje zasedla glavne točke - Velikanska bitka na 600 km dolgi zahodni fronti - V boju je več tisoč tankov in letal - Nemška armada napreduje proti zahodu - Glavno bitko napovedujejo za prihodnje dni

Na zapadnem bojišču divja silna borba od mesta, kjer francoska meja zapusti Ren. V tej borbi sodeluje dva milijona mož. Nemška armada prodira mestoma celo hitreje kot leta 1914. Njen napad se v glavnem razvija na štirih odsekih.

Prvi odsek je med Reno in reko Moselo proti Maginotovi črti. Toda zdi se, da so ti nemški napadi proti silnim francoskim utrdbam le bolj demonstracija, ki naj ovira Francoze, da ne bi pošiljali novih okrepitev na belgijsko bojišče.

Druga nemška armada je prodrla čez Luksemburg in dalje čez Ardenne prav do francoske meje in do reke Maas, ki jo po poročilih, če so točna, že dosega od Liegea do Sedana. Ta armada je zaenkrat prodrla najdalje in se drži črte Namur-Dinant-Givet-Sedan-Longwy. Posrečilo se ji je, da je v dveh dneh porušila in prekoračila belgijski obrambni sistem, ki je bil zgrajen južno od Liegea in ob luksemburški meji do francoske meje.

Tretja armada je prodrla med Liegeom in Maastrichtom, prekoračila Albertov prekop in stoji sedaj v trikotju med Haaseltom, St. Trondom in Tongresom. Na tej črti jo zdaj poskušajo ustaviti francoski protinapadi.

Četrta nemška armada pa je delovala v Holandiji, kjer je napadala že drugo obrambno črto. Nemški napad jo je preplaval kljub pogumni obrambi nizozemske armade. Nizozemcem se zlasti maščuje njih lahkovernost nasproti nemškim kolonistom in pa emigrantom. Teh je v zadnjem času živelo na Holandskem do 100.000, od katerih pa so bili mnogi le organizatorji pete kolone, ki je zdaj z velikim uspehom stopila v akcijo. Borba v zaledju s peto kolono, ki so jo neprestano ojačevali Nemci s padalci, je nizozemsko vojsko bolj zrahljala kakor pa borba na bojnih črtah.

Napetost med Italijo in Anglijo

Dijaštvo prireja po vsej Italiji demonstracije proti Angliji in Franciji zaradi angleškega nadziranja italijanske pomorske trgovine. Mussolini je sprejel vrhovnega poveljnika italijanske armade maršala Grazianija, vojnega ministra generala Soddu in armadna generala na zapadni fronti Pintorja in Guzzonija, ki so mu poročili o stanju svojih armad. Oba generala sta dobila povelje, da dopolnita armadi, ki stojita na alpskih okopih zapadne fronte.

Posveti med Grčijo in Turčijo

Med Grčijo in Turčijo se neprestano vodijo posvetovanja in zveza med obema državama je vedno tesnejša. Iz Aleksandrije pa prihajajo poročila, da so tja prispale nove eskadre zavezniških ladij in zlasti močne eskadre britanskega zračnega brodogoja.

Angleški varnostni ukrepi v Egiptu

V vrsti ukrepov, ki jih je do sedaj izdala egiptska vlada v sporazumu med vojaškimi oblastmi, je tudi odlok, s katerim se izliv reke Nila proglašča za vojaški pas. Razen tega je vlada sklenila poklicati v primeru potrebe pod zastavo tudi upokojene častnike. Prebivalstvo na egiptsko-libijski meji se je moralo preseliti.

Družina je tolika, da rojijo iz hiše, kakor na žegnansko nedeljo iz cerkve

Razglednik

Kako se vse vrača. Znane so življenske zgodbe Napoleonov. Napoleon I. je imel papeža Pija VII. zaprtega pet let v ječi. Točno pet let pozneje je bil sam v ječi na samotnem otoku Sv. Helene; Pij VII. se je vrnil zmagovalno v Rim, Napoleon pa je zapuščen umrl. V istem gradu, kjer je Napoleon Piju diktiral zakone, so je moral on odpovedati cesarski kroni. V isti sobi, kjer je oropal papeža njegova lastnine, je umrl njegov sin, ki ni nikoli zasedel očetovega prestola. Avstrijska cesarica je svoji sestri kraljici Margareti v Italiji odkritosrčno priznala v pismu: „Dejstvo ostane, da se je papež vrnil v Rim, Napoleon I. pa na otok Elbo, od tam pa na otok Sv. Helene in njegov sin je umrl prav na tem prostoru, kjer jaz sedaj pišem; 22. julija 1832 je umrl tu v gradu Schönbrunn v isti sobi, kjer je stanoval njegov oče v dnevih največjega zmagovalstva, v isti palači, kjer je Napoleon, omamljen od svoje moči in v jezi 17. maja podpisal zakon, ki je oropal papeža njegovega premoženja. Jaz ne morem drugače misliti na vse to, kot z najglobljo presunjenostjo.“ Stara resnica je, da se zgodovina vedno ponavlja in gotovo ostane to tudi v sedanjih časih v veljavi.

Sovjetska vlada je izdala odlok, da se ne sme noben vojak rdeče armade cerkveno pokopati. Vsska cerkev, ki bi se porabljala v te svrhe, bo takoj zaprta.

Kočevski Slovenec

Vljudno Vas prosimo, da zaostalo naročnino za leto 1939 in 1940 poravnate po priloženih položnicah čim preje.

Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in nove hranilne vloge obrestuje po 4%, daje kratkoročna posojila proti zastavi ali poroštvu.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

Nakup vagonovskih pošiljk koruze, pšenice in moke

ugodno izvrši tvrdka

Bregar & Krek

Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19

Tvrdka dobavlja blago naravnost od proizvajalca.

Vse informacije brezplačno.

4000 kg sena in 1500 kg detelje
proda posestnik Zajc Fr., Globel 13, pošta Sodražica.

Pravkar izšlo!

4-4

Dr. Oskar Reya:

Vremenoslovje

Poljudna izdaja

Ta prepotrebna knjiga, ki je edina te vrste v naši literaturi, obsega 120 strani in je opremljena s 46 slikami, ki tolmačijo vsebino; priobčeni so tudi nekateri zelo lepi posnetki oblakov. V njej so raztolmačeni vsi osnovni pojmi, ki jih mora razumeti vsak, če hoče katerikoli vremenski pojav razumeti. V prvih poglavjih se najprej seznanimo s činitelji, ki povzročajo vreme in so sedež vsem njegovim spremembam, kakor: zračni pritisk, toplota sonca in zraka, veter in vlaga, ter razne naprave, s katerimi merimo in ugotavljamo vremenske pojave. V drugem delu knjige zvezo o postanku, razvoju in koncu slabega ali lepega vremena, kakor tudi o podnebnju ali klimatologiji, ki se bavi s podnebnimi posebnostmi določenih krajev. Ob koncu sledi navodilo o napovedovanju vremena z najbolj enostavnimi sredstvi, kakor tudi s pomočjo tako zvanih vremenskih kart.

Pisatelj se je oziral posebno še na posamezne panoge, ki zavisijo od vremena. Knjigo bodo s prav posebnim veseljem sprejeli tisti, ki so na vreme najbolj navezani, kakor poljedelci, vinogradniki, vrtnarji, lovci, gozdarji, planinci ter športni in poklicni letalci in jadralci.

Posebna odlika tega modernega vremenskega priročnika je, da je pisan zelo poljudno in za razumevanje ne potrebuje nobene posebne izobrazbe. Potrebno znanje fizike je razloženo v tekstu, kjer so raztolmačeni in prevedeni tudi vsi tuji strokovni izrazi. — Cena kartonirani knjigi je 50 din, v platno vezani 60 din.

Jugoslovanska knjigarna

v Ljubljani